

Oleksandr Veretilnyk
doktor nauk społecznych
Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim

STREFA GAZY POD RZĄDAMI HAMASU W OKRESIE WOJNY 2023–2025

7 października 2023 roku bojownicy palestyńskiego ruchu Hamas rozpoczęli operację wojskową *Al-Aqsa Flood*, której celem było przełamanie izraelskiej blokady Strefy Gazy, ustanowionej w 2007 roku [1]. W odpowiedzi Izrael rozpoczął zakrojoną na szeroką skalę kampanię wojskową, deklarując dążenie do całkowitego zniszczenia Hamasu oraz przejścia kontroli nad Strefą Gazy [1, 3].

Celem niniejszego badania jest analiza specyfiki zarządzania Strefą Gazy przez struktury utworzone przez Hamas oraz ocena stabilności tego systemu w warunkach eskalacji militarnej w latach 2023–2025.

Dla zrozumienia współczesnego systemu zarządzania Strefą Gazy konieczne jest odniesienie się do kluczowych etapów jej historii politycznej. Izraelska okupacja Gazy, rozpoczęta w 1967 roku, charakteryzowała się tłumieniem palestyńskiej aktywności politycznej oraz rozbudową nielegalnych osiedli żydowskich, co sprzyjało narastaniu oporu zbrojnego. Hamas, utworzony w 1987 roku, pozycjonował się jako „islamski ruch oporu” i szybko zyskiwał popularność, zwłaszcza na tle ograniczonej skuteczności świeckiej Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP) w doprowadzeniu do wycofania wojsk okupacyjnych [2, 4].

W 2005 roku Izrael wycofał wojska ze Strefy Gazy i zlikwidował osiedla żydowskie. Krok ten został odebrany przez palestyńską ludność jako zwycięstwo, co doprowadziło do wzrostu popularności Hamasu i jednoczesnego spadku zaufania do rządu palestyńskiego, który współpracował z izraelskimi siłami okupacyjnymi w kwestiach bezpieczeństwa [1, 3].

W 2006 roku Hamas odniósł zwycięstwo w wyborach parlamentarnych w Palestynie, co wywołało kryzys w relacjach z Izraelem, USA i UE, które odmówiły

uznania rządu kierowanego przez organizację uznawaną przez nie za terrorystyczną [1].

W 2007 roku zbrojne starcia między Hamasem a ruchem Fatah, związanym z prezydentem Palestyny, zakończyły się wyparciem sił Fatahu ze Strefy Gazy i ustanowieniem pełnej kontroli Hamasu nad tym terytorium. Odwołując się do mandatu demokratycznego, Hamas rozpoczął tworzenie własnych struktur władzy w Gazie, niezależnych od rządu palestyńskiego [2, 4].

Należy podkreślić, że wbrew obawom państw zachodnich Hamas nie wprowadził w Gazie prawa szariatu; utworzona administracja miała charakter świecki — była to swoista „administracja technokratyczna”, ukierunkowana na pragmatyczne zarządzanie.

Istotną cechą systemu zarządzania Hamasu okazała się zdolność do zapewnienia podstawowego funkcjonowania enklawy w warunkach blokady. Hamasowi udało się uniknąć najbardziej katastroficznego scenariusza — masowej katastrofy humanitarnej, głodu oraz całkowitego załamania systemu zarządzania terytorium zamieszkiwanym przez około 2,5 mln osób. Ruch zapewniał również względny porządek i bezpieczeństwo, czego przejawem była likwidacja w Gazie komórek Al-Kaidy i tzw. Państwa Islamskiego (ISIS), które podejmowały próby obalenia istniejącej administracji i wprowadzenia prawa szariatu [1, 2].

Rozpoczęta w 2023 roku wojna podważyła zdolność Hamasu oraz utworzonych przez niego instytucji do przetrwania w obliczu wyraźnej przewagi militarnej przeciwnika. Niemniej jednak administracja Hamasu wykazała wysoki stopień adaptacyjności. Na obszarach, których armia izraelska nie zdołała przejąć, struktury administracyjne kontynuowały funkcjonowanie. Po zawarciu rozejmu w 2025 roku na ulice powróciły organy porządku publicznego, złożone z uzbrojonych członków ruchu; wznowiono działalność instytucji publicznych; Hamas kontynuował wypłatę wynagrodzeń pracownikom sektora publicznego oraz zapewnianie wsparcia społecznego ludności [3].

Na początku 2026 roku cele postawione przez strony konfliktu nie zostały osiągnięte przez żadną z nich. Hamas nie zdołał doprowadzić do zniesienia izraelskiej

blokady, a Izrael — do rozbitcia ruchu i obalenia jego władzy. Rozejm zawarty w 2025 roku jest systematycznie naruszany przez stronę izraelską. Próby USA nakłonienia Hamasu do złożenia broni nie przyniosły dotychczas rezultatów, podobnie jak inicjatywy zmierzające do utworzenia nowej administracji zarządzającej Strefą Gazy pod egidą amerykańskiej „Rady Pokoju” oraz państw ją wspierających [2].

Z perspektywy zarządzania przed Hamasem stoi kilka kluczowych wyzwań. Po pierwsze, odbudowa Strefy Gazy, wymagająca znacznych zasobów oraz szerokiej koordynacji międzynarodowej, utrudnionej ze względu na status ugrupowania. Po drugie, problem legitymizacji władzy: mandat demokratyczny z 2006 roku nie może już stanowić wystarczającej podstawy sprawowania rządów, a przeprowadzenie nowych wyborów w dającej się przewidzieć perspektywie pozostaje mało realne. Po trzecie, presja zewnętrzna: USA i ich sojusznicy nadal promują alternatywne modele zarządzania, które nie zakładają udziału Hamasu.

Z drugiej strony administracja Hamasu wykazuje wysoki poziom inercji instytucjonalnej. Brak realnej alternatywy zdolnej do przejęcia kontroli nad Strefą Gazy, a także utrzymujące się — nawet w warunkach wojny — poparcie społeczne pozwalają przypuszczać, że Hamas utrzyma kontrolę nad Gazą w perspektywie średnioterminowej.

BIBLIOGRAFIA

1. Hamas, URL: <https://www.britannica.com/topic/Hamas> (dostęp: 05.04.2026).
2. Hamas: Creation, origins and history of armed struggle for Gaza, URL: <https://www.geo.tv/latest/514196-hamas-creation-origins-and-history-of-armed-struggle-for-gaza> (dostęp: 05.04.2026).
3. History Illustrated: The story of Hamas and its fight for Palestine, URL: <https://www.aljazeera.com/gallery/2023/10/11/history-illustrated-the-story-of-hamas-and-its-fight-for-palestine> (dostęp: 05.04.2026).
4. What is Hamas? What to know about its origins, leaders and funding, URL: <https://www.pbs.org/newshour/world/what-is-hamas-what-to-know-about-its-origins-leaders-and-funding> (dostęp: 05.04.2026).